

11. KOHANIMEPÄEV PÕLVAS

Kohanimepäev on regionaalministri valitsemisala ja kohanimenõukogu korraldatud seminar, mille eesmärk on teavitada inimesi kohanimeääramise protsessist ning kaasata neid, kes peavad kohanimesid kultuuri ja ajaloo jäädvustamise seisukohalt oluliseks. Päev on suunatud ennekõike ajaloo-, koduloo- ja keelehuvilistele ning kohalikele ametnikele. Seminari peetakse üks kord aastas ühes Eesti maakonnas. Põlva kohanimepäev toimus 31. oktoobril 2013.

Peaesinejaks oli seekord Aapo Ilves, kes jutustas oma kodukohast Räpinast ja sealse piirkonna kohanimedest. Ettekannet ilmestasid valitud proosakatted, luuletused ja laulud, mis sisaldasid kohanimesid kogu Eestist.

Taavi Pae pidas ettekande Eesti toponüümielistest võrdnimedest, mis on moodustatud mõne laiemalt tuntud geograafilise kujundi abil. Ta vaatles lähemalt Eesti kohti, mida on võrreldud mingi teise kohaga maailmas. Näiteks on Vooremaad, Põhja-Kõrvemaad ja teisi kohti kutsutud ka Eestimaa Šveitsiks. Šveitsi turismiameti andmetel on maailmas 191 tuntumat Šveitsiks nimetatud kohta. Eestimaa Hollandiks on nimetatud poldrialasid näiteks Räpinas ja Audrus, Eestimaa Niagaraks nii Jägala kui ka Valaste juga. Kokku on või on olnud Eestis käibel umbes 30 seda tüüpi võrdnime. Nime andja tavaliselt teada ei ole, kuid mitme autoriks on olnud geograaf Edgar Kant.

Peeter Päll rääkis katastrinimede korrastamise põhimõtetest ja analüüsis ning kommenteeris suvel lahvatatud kohanimede muutmise skandaali. Kuna üleminek vanalt kirjaviisilt uuele kestis pikka aega ja seda häirisid mitmed võimuvahetused, on Eesti inimeste teadlikkus erinevatest kirjaviisidest vähene. Vanas kirjaviisis nimi on

tänapäeval eksitav ja tuleb parandada, kuid kui nime hääldus on kirjapildi mõjul juba muutunud, võidakse erandkorras jääda ka nime vana kirjapildi juurde. Äge arvamustevahetus ajakirjanduses tõi tegelikult välja selle, kui palju on Eestis kohanimedest hoolivaid inimesi.

Evar Saar andis ülevaate Põlva kihelkonna külanimedest ja nende muutmise erinevate perioodide vältel. XVII sajandi revisjonid liigitavad Põlva kihelkonna asustuse väga suurteks küladeks, mis hiljem on jagunenud mitme mõisa vahel. Põlva kõige vanem külanimetüüp on *la-/lä-lõpuline*, nt *Väimela* (*Väimälä*), *Koiola*; tüüpilised vanad külanimed on nn kollektiivsufiksiga *-ste/-stõ*, nende hulka kuuluvad ka mõned tänapäeval *ste*-sufiksita nimed, nagu *Peri* ja *Põlva*. Teine vana külanimetüüp tuleneb suurte looduskohtade nimedest, näiteks kadunud külanimed *Pikkjärve* ja *Süväjärve*, mis on tänapäeval tuntud kui *Tilsi* ja *Tsolgo*.

Nele Reimann tegi ettekande Veriora piirkonna kohanimedest ja kohapärimusest. Ta tutvustas mitmeid kohajutte, näiteks Jaagukivist, Süvähavvast, Veriorast, Meenikunnust jt. Kohajuttudes kordub põgenenud ja metsa elama asunud talupoja motiiv, samuti sõdade ja vägivalda teema.

Ahto Raudoja esitles Arvis Kiristaja koostatud raamatut „Setomaa kohanimed”, mis on ühtlasi Seto Instituudi toimetiste avanumber. Raamatu eeltöö on kestnud ligi kümme aastat. Raamatusse on koondatud kõik Setomaa külade, puustuste (uusasunduste) ja mõisate nimed, samuti mitmed loodusnimed. Iga nime juures esitatakse nimekujud kaartidelt ja loenditest. Paljude külade kohta leidub ka mainimisi XV–XVIII sajandist. Ettekandes pakuti välja Setomaa külanimede liigitusalus keelelise päritolu järgi.

Mall Kivisalu rääkis Maa-ameti aadressiandmete büroo tegemistest ja kohanimeseaduse uues redaktsioonis täpsustunud aadressiandmete nõuetest. Ta näitas Maa-ameti geoportaali kohanimeregistri rakendust ja aadressiandmete rakendust. Viimases on juba tööle hakanud uus võimalus, kus kodanikud saavad ise esitada ettepanekuid ja soove aadressiandmete parandamiseks. Muuhulgas võiksid inimesed seda kasutada ka meelevaldselt valitud või valesti kirjutatud maaüksuste nimedest teadaandmiseks.

Päeva viimase ettekande tegi Tõnis Rüütel, kes tutvustas riikliku kohanimekorralduse valdkonda. Nimekorraldus jaguneb teaduslikuks, riiklikuks ja rahvusvaheliseks. Teadusliku nime-

korraldusega tegelevad Eestis ülikoolid, Eesti Keele Instituut ja Võru Instituut. Riikliku nimekorraldusega tegelevad kohalikud omavalitsused, Siseministerium ja Maa-amet. Korrektselt määratud nimed on aadressiandmete aluseks ja võimaldavad inimestele erinevate teenuste kättesaamist, olgu selleks posti-, politsei- või kiirabiteenus.

Kohanimepäeval esitatud slaide saab vaadata Siseministeriumi kodulehel <https://www.siseministerium.ee/5934/>.

Järgmine kohanimepäev toimub 2014. aasta sügisel Pärnus.

TÕNIS RÜÜTEL,
MARIKO FASTER,
EVAR SAAR